

Görkəmli dövlət xadimi, nüfuzlu ziyalı

İnsan həyat yolunda özünə ideal axtarır. İllər keçdikcə örnək saydığı şəxsiyyətin yaxşı keyfiyyətlərini özündə görmək istəyir, həyatda ona oxşamağa çalışır. Bu baxımdan ümummilli lider Heydər Əliyəvin idarəçilik məktəbində tərbiyələnilib yetkinləşmiş görkəmli siyasət və dövlət xadimi Həsən Əziz oğlu Həsənovun rəhbər təmsali ötən onilliklərdə ictimai-siyasi fəaliyyət sahəsində uğur qazanmış bir çox soydaşımız üçün önəmli nümunə olub.

Xidməti fəaliyyətimlə bağlı mən də bu yurdsevər, təşəbbüskar, işgüzar dövlət xadimini Kirovabadda (indiki Gəncə) Şəhər Partiya Komitəsinə rəhbərlik etdiyi dövrdə yaxından tanımış, onun rəhbərliyi altında çalışmışam. O zamandan Həsən Həsənovun uğurlu, daim yüksəlişdə olmuş fəaliyyətini təmin edən istimai-siyasi, mədəni-əxlaqi dəyərləri və idarəçilik təcrübəsini mənimsəməyə çalışmışam.

Kirovabad Şəhər Daxili İşlər İdarəsinə nazirlik aparatından məsul vəzifəyə göndərdiyim həmin dövrdə buradakı irili-xırdalı problemlər respublika rəhbərliyini də ciddi narahat edirdi. O vaxt Gəncə şəhərində kriminogen durum da ağır idi. Şəhərin əvvəlki rəhbərliyinin idarəetmədə buraxdığı səhvlər, yol verdiyi ciddi nöqsanlar, qüsurlar ictimai-siyasi vəziyyəti xeyli gərginləşdirmişdi. Gəncə kimi mühüm strateji əhəmiyyətli bölgədə kadr dəyişikliyinə aparılmasına zərurət yaranmışdı. Şəhərdə vəziyyəti sağlamlaşdırmaq, ciddi dönüşə nail olmaq üçün respublika rəhbəri Heydər Əliyəvin tövsiyəsi əsasında 39 yaşlı partiya kadri Həsən Həsənov Kirovabad Şəhər Partiya Komitəsinin birinci katibi vəzifəsinə seçildi.

Şəhərin yeni rəhbəri gənc olmasına baxmayaraq, dərin zəkası, idarəçilik bacarığı, problemləri həll etmək məharəti ilə qısa müddətdə əhalini narahat edən məsələləri yoluna qoydu. Onun yurdsevərliyi, insanlara qayğıkeş münasibəti şəhər sakinlərinin nəzərindən qaçmadı. Həsən müəllim sağlam qüvvələri ətrafında toplamaqla Ulu öndərin etimadını doğrultdu, əsl milli rəhbər nümunəsi ilə əhalinin də rəğbətini qazandı. O, Gəncədə əldə etdiyi nailiyyətləri ilə ölkə üçün də gərəqli kadr olduğunu nümayiş etdirdi. Bütün bunlara görə ümummilli lider Heydər Əliyev onu Azərbaycanın ali rəhbərliyində daha məsul vəzifəyə aparmışdı.

Həsən Həsənov 1940-cı il oktyabr ayının 20-də Tbilisi şəhərində dünyaya göz açıb. 1958-ci ildə şəhərdəki 43 sayılı orta məktəbdə oxuyub. 1991-ci ildə Azərbaycan Dövlət Politeknik İnstitutunu (indiki Azərbaycan Texniki Universiteti), 1981-ci ildə isə Bakı Ali Partiya məktəbini (indiki Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyası) müvəffəqiyyətlə bitirib. Tələbəlik dövründə yüksək işgüzarlığı, ictimai fəallığı ilə seçilib, komso-mol təşkilatına rəhbərlik edib. 1962-ci ildə tələbə ikən Ümumittifaq Komsomolunun XIV qurultayının nümayəndəsi olub.

1960-1967-ci illərdə paytaxtda tələbə şurasının sədri olan Həsən Həsənov sonrakı dövrdə Bakı Şəhər Komsomol Komitəsində təlimatçı, Yasamal Rayon Komsomol Komitəsinin katibi, Respublika Komsomolu MK-da bölmə müdiri vəzifələrində çalışıb. 1966-1967-ci illərdə Tikinti Materialları və Konstruksiyaları Elmi-Tədqiqat İnstitutunun aspiranturasında elmi-tədqiqatla məşğul olub.

Karyera pillələrində göstərilən etimadı məsuliyyət və işgüzarlıqla doğruldan kom-somol fəalı 1967-ci ildə Azərbaycan Kom-munist Partiyası MK-da təlimatçı, 1969-cu ildə Moskvada Ümumittifaq Komsomolu-nun Mərkəzi Komitəsində məsul təşkilatçı vəzifəsinə irəli çəkilib. 1971-ci ildə Azər-baycanın rəhbəri, ümummilli lider Heydər Əliyəvin təşəbbüsü ilə Həsən Əziz oğlu Vətənə qayıdaraq Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsində təlimatçı, bölmə müdiri, şöbə müdirinin müavini və-zifələrində işləyib. 31 yaşında Bakı Şəhər Səbail Rayon Partiya Komitəsinin birinci katibi seçilən Həsən müəllim 1978-ci ildə Sumqayıt Şəhər Partiya Komitəsinin birinci katibi seçilib.

Sonrakı illərdə respublikamızın ikinci böyük şəhəri Gəncədə də rəhbər fəaliyyətini uğurla, yüksək işgüzarlıqla davam etdirən Həsən Həsənov ictimai-siyasi sabitliyə, si-yasi-mədəni mühitin yüksəlişinə, sosial-iq-tisadi inkişafın sürətləndirilməsinə, qədim Gəncənin simasının özünə qaytarılmasına nail olub.

O zaman Daxili İşlər Nazirliyinin və Şəhər Partiya Komitəsinin tövsiyəsi əsa-sında şəhərin müəssisə və təşkilatlarında aparılan yoxlamalarda iştirak edir, aşkar olunan nöqsanlar, çatışmazlıqlar haqqında birinci katibə məlumat verir, ondan göstə-riş və məsləhətlər alırdıq. Həsən müəllimdə olan yüksək təşkilatçılıq bacarığı, idarəet-mə qabiliyyəti, insanlarla səmimi ünsiyyət yaratması hamı kimi mənə də valeh edirdi. Sözüən əsl mənasında, bu böyük insan o vaxt mənim idealma çevrildi. Bu insanın yüksək mədəniyyətini, natiqlik qabiliyyətini görüb həyatda ona oxşamağa çalışırdım.

Şəhərin ictimai-siyasi həyatında fəal iş-tirakımı, təşkilatçılıq qabiliyyətimi, işgüzar-lığı ilə nəzərə alaraq Həsən müəllimin razılı-ğı ilə şəhərin hüquq-mühafizə orqanları üzrə partiya təşkilatı katibinin ideoloji məsələlər üzrə müavini seçildim. Digər gənc kadrlar kimi mənim də fəaliyyətim birinci kati-bin diqqət mərkəzində idi. O illərdə Gəncə şəhərində bacarıqlı, işgüzar, fəal gənclərin rəhbər vəzifələrə hazırlanmasında və irəli çəkilməsində Həsən müəllimin müstəsna xidmətləri olub.

Məhz şəhərin uzaqgörən, səriştəli, təc-rübəli rəhbərinin təşəbbüsü, Azərbaycan xalqının böyük oğlu, dünyaşöhrətli dövlət xadimi Heydər Əliyəvin yüksək qayğısı sayəsində o vaxt Kirovabad şəhərində Gən-cə və Kəpəz adlı iki rayon yaradıldı: Burada Həsən müəllimin məqsədi həm də Gəncə adını yaşatmaq, tarixi həqiqəti bərpa etmək idi. O dövrdə Həsən müəllimin təşəbbüsü, yüksək diqqət və qayğısı sayəsində Gəncə Rayon Milis Şöbəsinin rəisi vəzifəsinə irəli çəkildim.

Ümummilli lider Heydər Əliyəvin diqqət və qayğısı, daha yüksək etimadı ilə Azərbaycan KP MK-nın 1981-ci il yan-

var plenumunda Həsən Həsənov ideoloji məsələlər üzrə katib seçilib. Bu sahəyə rəh-bərlik etdiyi dövrdə Həsən müəllim Azər-baycanın elm, ədəbiyyat və tarixinin bir sıra qadağan olunmuş mövzularına həsr edilmiş monoqrafiya və əsərlərin işıq üzü görməsinə qayğı göstərib, görkəmli elm, ədəbiyyat və incəsənət adamları ilə səmimi ünsiyyət ya-radıb. 1983-cü ildə üstün milli təmayülünə görə Həsən müəllim Kremlin göstərişi ilə məhz ideoloji sahədən uzaqlaşdırılıb.

Artıq respublika rəhbərliyində layiqli nüfuz və təcrübə qazanmış Həsən Həsə-nov 1983-1988-ci illərdə MK-nın tikinti məsələləri üzrə katibi, 1988-1990-cı illərdə iqtisadiyyat məsələləri üzrə katibi vəzifə-lərində çalışıb. O, 1990-1992-ci illərdə Azər-baycan Respublikası Nazirlər Sovetinin sədri vəzifəsinə irəli çəkilərək Qarabağ mü-naqişəsinin müharibəyə çevrildiyi və ağır böhran yaşadığı bir şəraitdə ölkə hökumə-tinə bacarıq və prinsipliliklə rəhbərlik edib.

Həsən müəllim Qarabağ münaqişəsinin ilk günlərindən xalqımızın maraqlarının qız-ğın müdafiəçilərindən biri olub. Ölkəmizin ən çətin, ağır günlərində, xüsusən Qarabağ hadisələri baş verəndə, Qərbi Azərbaycan-dan soydaşlarımız zorla ata-baba yurdların-dan didərgin salınanda, xalqımızın başına 20 Yanvar faciəsi gətiriləndə respublika rəhbər-ləri arasında xalqa ən yaxın, doğma, öndə gedən Həsən müəllim olub. Azərbaycanın haqq səsinin, Dağlıq Qarabağ həqiqətlərinin beynəlxalq aləmə çatdırılmasında görkəmli dövlət xadimi Həsən Həsənovun misilsiz xidmətləri onu xalqa daha da sevdirib, ürək-lərdə özünə əbədi heykəl ucaldıb.

Həsən Həsənov 52 yaşından başlaya-raq xarici siyasət və diplomatiya sahəsində fəaliyyət göstərib. O dövrdə Azərbaycanın müstəqil dövlət diplomatiyası sıfırdan qu-rulurdu. 1991-ci ildə Azərbaycan müstəqil-liyini elan edəndə heç bir ölkədə səfirimiz yox idi. Keçmiş SSRİ Xarici İşlər Nazirli-yində azərbaycanlılar sayca azlıq təşkil edir və aşağı vəzifələrdə işləyirdilər. Ölkəmizdə peşəkar diplomatlar çatışmırdı.

Ermənilərin isə xarici ölkələrdə güclü lobbiləri var idi və onlar öz ölkələrinin səfir-lərini əvəz edirdilər. Dünyanın əksər ölkə-lərində ermənilər parlament, hökumət, Xarici İşlər Nazirliyi səviyyəsində təmsil olunur-du. Belə çətin bir dövəmdə 1992-1993-cü

illərdə Həsən Həsənov BMT-də (Nyu-York) Azərbaycan Respublikasının daimi nü-mayəndəsi, fəvqəladə və səlahiyyətli səfir vəzifəsində çalışıb. Həsən müəllimin dip-lomatiyası, siyasəti də iti ağıla, dərin elmi təfəkkürə, sağlam düşüncəyə, səmimiyyətə söykənirdi.

O vaxt BMT Baş katibinin təhlükəsizlik üzrə köməkçisi erməni millətindən idi. Baş katib Təhlükəsizlik Şurasının iclaslarında fi-kirlərini onun diktəsi ilə açıqlayırdı. Həsən müəllim qarşıya çıxan çətinlikləri, maneə-ləri məharətlə aşaraq ən yüksək tribunallarda ölkəmizin mövqeyini təkidlə, cəsarətlə, dip-lomat peşəkarlığı ilə qoruyurdu.

1993-cü ilin iyun ayında xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyəvin haki-miyyətə gəlişindən sonra diplomatiyamız inkişaf etməyə başladı. Xarici ölkələrdə səfirliklər yaradıldı, diplomat kadrlarının hazırlanmasına xüsusi diqqət göstərildi. Ulu öndərin yüksək qayğısı sayəsində Həsən Həsənov 1993-cü ildə yüksək posta – Azər-baycan Respublikasının xarici işlər naziri vəzifəsinə təyin olundu. Bu vəzifədə o, 5 il dövlətçiliyə sədaqətlə xidmət edərək ölkə-mizin beynəlxalq aləmdə nüfuzunun yüksəl-məsi üçün var qüvvə ilə çalışdı.

Baş diplomatımız kimi Həsən Həsə-nov BMT, UNESCO, İKT-nin illik toplan-tılarında Azərbaycan nümayəndə heyətinə rəhbərlik səlahiyyətini uğurla həyata ke-çirdi. BMT-nin Ermənistanın Azərbaycan ərazilərini işğal etməsi barədə 4 qətnamə və 6 bəyanatının qəbul olunmasında Həsən müəllimin gərgin əməyi olub. O, bəzən bir sənədin qəbulundan ötrü ayrı-ayrı ölkələrin diplomatları ilə çoxsaylı görüşlər keçirib, Azərbaycanın haqlı mövqeyini qətiyyətlə müdafiə edib.

Həsən Həsənov həm də 23 il fasiləsiz Azərbaycan və İttifaq parlamentlərinin – 1977–1995-ci illərdə Azərbaycan Ali Sove-tinin, 1979–1984-cü illərdə SSRİ Ali Sove-tinin, 1995–2000-ci illərdə Milli Məclisin deputatı, müstəqil Azərbaycanın ilk Kons-titusiyasını hazırlayan komissiyanın üzvü olub. Müstəqil Azərbaycan Respublikasının ilk Baş naziri, ilk fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri missiyanı həyata keçirmək də onun qismətinə yazılıb.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə Həsən Həsənov 2004-cü ildən

ölkəmizin Macarıstanda və Polşada 21 il müddətində səfiri olub.

Həsən Həsənov elmi və bədii yaradıcı-lıqla da məşğuldur. Texniki təhsili olmasına baxmayaraq, 2004-cü ildə Bakıda “SSRİ-də milli təmayülçü hərəkat” mövzusunda na-mizədlik, 2006-cı ildə Tbilisidə “Tarixin fəlsəfəsi” mövzusunda doktorluq disserta-siyalarını müvəffəqiyyətlə müdafiə edib. O alim və yazar kimi türk xalqlarının tarixinə, mədəniyyətinə, adət-ənənələrinə aid “Ta-rixin hədəfi” (“Tarixin fəlsəfəsi”), “Nəri-man Nərimanovun milli dövlətçilik baxış-ları və fəaliyyəti”, “Türklüyümüz, Misir amuleti və heroqlifləri Azərbaycanda” adlı monoqrafiyaların, “Azərbaycanın Avropaya inteqrasiyası” əsərinin, çoxsaylı çıxışlar və məqalələr toplularının, Azərbaycan Dövlət Dram Teatrının səhnəsində tamaşaya qo-yulmuş dahi mütəfəkkir Mirzə Fətəli Axun-dovun həyat və fəaliyyətinə həsr edilmiş “Brüsseldən məktublar” pyesinin müəllifi-dir. Azərbaycan, türk, ingilis, gürcü və rus dillərini mükəmməl bilir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 30 dekabr 2020-ci il tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasının diplomatik xidmət orqanlarında uzunmüddətli səmərəli fəaliyyətinə görə “Şöhrət” ordeni ilə təltif olunub. Həsən müəllim mənalı ömrünü doğ-ma Azərbaycana, ölkəmizin inkişafına, milli dövlətçiliyimizin qorunmasına və möhkəm-lənməsinə, xalqımızın rifah halının yüksəl-məsinə həsr edib. Vəzifə məsuliyyətini aila qayğılarından həmişə üstün tutub.

Həsən müəllimin Azərbaycan cəmiy-ətində hörməti, nüfuzu olduqca böyükdür. Fəxri təqaüddə olsa da, hər yerdə yüksək səviyyədə qarşılanır, sağlam, fəal həyat tərzi keçirir. Ölkəmizin ictimai-siyasi və mədəni həyatında fəal iştirak edərək Azərbaycanın çoxəsrlik tarixini, milli-mədəni dəyərləri-ni geniş surətdə təbliğ edir. Düşünürəm ki, onun keçdiyi həyat yolu, zəngin mədəni irsi, çoxşaxəli fəaliyyəti əsl həyat məktəbidir. Bu məktəbin məzunları da kifayət qədər çox-dur. Onun zəkasına, müdrik məsləhətlərinə cəmiyyətimiz daim ehtiyac duyur. Alimlə-rimiz onun ömür yolunu, zəngin idarəetmə təcrübəsini, nəzəri irsini tədqiq və təbliğ edirlər.

Mənim həyatda idealım olan hörmətli Həsən müəllim bu gün də ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında fəal iştirak edir. Onun Türk Dövlətləri Təşkilatının Ağsaqqallar Şurasının Azərbaycandan olan həmsədri kimi fəaliyyəti xalqlarımızın vahid amallar və məqsədlər yolunda birləşməsinə xidmət edir.

Azərbaycanın görkəmli dövlət və ic-timai xadimi, yurdsevər alimi və nüfuzlu ziyalısı olaraq Həsən Həsənov bu gün də nəcib, xeyirxah duyğularla yaşayır, yorul-madan, gənclik həvəsi ilə çalışır. Ümum-milli lider Heydər Əliyev məktəbinin müdrik yetirməsini 85 illik yubileyi mü-nasibətilə səmimi-qəlbədən təbrik edir, ona möhkəm cansağlığı, uzun və mənalı ömür, gələcək fəaliyyətində yeni-yeni uğurlar ar-zulayırıq.

*İbrahim QULİYEV,
hüquq elmləri doktoru,
professor, Əməkdar müəllim*